

RP 22/2019 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring 1 och 2 § i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform och 3 och 7 § i lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform och i lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården.

Avsikten med propositionen är att de samarbetsområden som bildats i samband med kommun- och servicestrukturreformen inte ska avvecklas före ikraftträdandet av den reform av social- och hälsovårdens strukturer som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes regering, och att möjligheterna för de framtida nya landskapen att jämlikt och på ett sätt som motsvarar regioninvånarnas behov besluta om tjänster inom hela området inte försvåras.

Enligt förslaget ändras lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform ändras så att lagens giltighetstid förlängs till utgången av 2023.

Giltighetstiden för lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården förlängas enligt förslaget till utgången av 2025. Dessutom ändras de i lagen angivna tidsfristerna och gränserna för uppsägningsvillkoret så att kommuner och samkommuner i sådana avtal som de ingår med privata tjänsteproducenter och i avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt till byggnader och lokaler, som ingås efter ikraftträdandet av lagen och som är i kraft efter 2023, ska inkludera ett avtalsvillkor enligt vilket den som har lagstadgat organiseringsansvar för social- och hälsovården har rätt att säga upp avtalet under år 2024 eller 2025 så att det slutar gälla tolv månader från uppsägningen. Dessutom ska ett avtalsvillkor om uppsägning tas in i sådana avtal som ingås med en privat tjänsteproducent och vars uppskattade årliga värde överstiger femton procent av de årliga driftsekonomiutgifterna enligt det senaste bokslutet för den social- och hälsovård som kommunen eller samkommunen har organiseringsansvar för. Samma skyldighet gäller sådana avtal som medför att gränsen på femton procent överskrids när fler än ett avtal ingås.

Förlängningen av lagens giltighetstid innebär att också de investeringsbegränsningar som avses i lagen och det därmed anknutna tillståndsförfarandet fortsätter.

Dessutom föreslås vissa mindre ändringar som förtydligar följderna av ett lagstridigt avtal samt tillämpningen av bestämmelserna.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 BAKGRUND OCH BEREDNING	3
2 NULÄGE OCH BEDÖMNING AV NULÄGET	3
2.1 Ordnande av social- och hälsovård	3
2.2 Lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform	4
2.3 Lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården	5
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	6
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	7
4.1 Förlängd tillämpning av förpliktelserna enligt Paras-ramlagen	7
4.2 Avtal med privata tjänsteproducenter (utläggningar av tjänster)	7
4.3 Investeringar i byggnader	8
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	8
DETALJMOTIVERING	11
1 LAGFÖRSLAG	11
1.1 Lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform	11
1.2 Lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården	11
2 IKRAFTTRÄDANDE	12
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	12
LAGFÖRSLAG	15
1. Lag om ändring av 1 och 2 § i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform	15
2. Lag om ändring av 3 och 7 § i lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården	16
BILAGA	18
LAGFÖRSLAG	18
1. Lag om ändring av 1 och 2 § i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform	18
2. Lag om ändring av 3 och 7 § i lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården	20

ALLMÄN MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes regering ska regeringen genomföra en strukturreform av social- och hälso-tjänsterna. De centrala målen för reformen är att minska skillnaderna i välfärd och hälsa, trygga likvärdiga och högklassiga social- och hälso-tjänster, främja tillgången till tjänster och förbättra deras tillgänglighet, trygga tillgången till yrkeskunnig arbetskraft, reagera på de utmaningar som samhälleliga förändringar för med sig och dämpa kostnadsökningen. Reformen innebär att social- och hälso-tjänsterna ska överföras till självstyrande områden som är större än kommuner och som kallas landskap.

I regeringsprogrammet anges det inte när reformen ska träda i kraft. Beredningen och ikraftträdandet av reformen påverkas i väsentlig grad av den utredning av en särlösning för social- och hälsovården i Nyland, huvudstadsregionen eller Helsingforsregionen och den utredning av kommunernas produktion av social- och hälso-tjänster som stakats ut i regeringsprogrammet. Utredningarna ska utarbetas före utgången av 2019.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Ordnanande av social- och hälsovård

Kommunerna eller samkommunerna har ansvar för att ordna social- och hälsovård i enlighet med vad som föreskrivs i socialvårdslagen (1301/2014), folkhälsolagen (66/1972), lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) samt i andra speciallagar om social- och hälsovård.

Enligt 33 § 1 mom. i socialvårdslagen ska kommunen ha hand om planeringen och tillhandahållandet av socialvård i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag eller annars.

Kommunen ska enligt 5 § i folkhälsolagen sörja för folkhälsoarbetet i enlighet med vad som föreskrivs eller bestäms i folkhälsolagen, hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) eller annars. Kommunerna kan dessutom sköta folkhälsoarbetet gemensamt genom att för denna uppgift grunda samkommuner. En kommun kan även komma överens med en annan kommun om att denna sköter en del av funktionerna inom folkhälsoarbetet. Kommunen ska ha en hälsovårdscentral för skötseln av uppgifterna i anslutning till folkhälsoarbetet.

Enligt 3 § i lagen om specialiserad sjukvård ska kommunen för ordnande av specialiserad sjukvård höra till en samkommun för ett sjukvårdsdistrikt. Sjukvårdsdistrikten räknas upp i 7 § i den lagen, men en kommun kan välja till vilket sjukvårdsdistrikt den hör. Det finns sammanlagt 20 sjukvårdsdistrikt. För ordnandet av specialomsorger om utvecklingsstörda delas landet in i specialomsorgsdistrikt i enlighet med lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Bestämmelser om till vilket specialomsorgsdistrikt en kommun hör utfärdas genom förordning av statsrådet. Alla specialomsorgsdistrikt förutom Helsingfors specialomsorgsdistrikt är samkommuner. Enligt statsrådets förordning om specialomsorgsdistrikt (1045/2008) finns det 15 specialomsorgsdistrikt. Kårkulla samkommun svarar dessutom oberoende av distriktsindelningen för ordnandet av specialomsorgerna för den svenskspråkiga befolkningen.

Kommunerna och samkommunerna har omfattande prövningsrätt när det gäller hur och i vilken form de ordnar social- och hälsovårdstjänsterna.

En kommun kan enligt 4 § i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992) och 9 § i kommunallagen (410/2015) ordna de uppgifter som hör till social- och hälsovården genom att sköta verksamheten själv, genom avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner, eller genom att vara medlem i en samkommun som sköter verksamheten. Den service som behövs vid skötseln av uppgifterna kan kommunerna skaffa av staten, en annan kommun, en samkommun eller någon annan offentlig eller privat tjänsteproducent. Dessutom kan serviceanvändaren ges en servicesedel, genom vilken kommunen förbinder sig att, upp till det värde som fastställts för sedeln enligt kommunens beslut, betala de tjänster som serviceanvändaren köper av en privat tjänsteproducent som kommunen godkänt.

2.2 Lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform

Genom lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007, nedan Paras-ramlagen) ålades kommunerna att ordna primärvården och nära anslutna tjänster inom socialvården genom att antingen inrätta ett samarbetsområde eller ordna tjänsterna i en kommun med ett befolkningsunderlag på åtminstone ungefär 20 000 invånare. Kommunerna har kunnat uppfylla samarbetsförpliktelsen genom att antingen grunda en samkommun eller ordna tjänsterna med stöd av den s.k. principen om ansvarskommun. Skyldigheten i fråga om befolkningsunderlaget skulle uppfyllas före ingången av 2013.

Paras-ramlagen ändrades 2011 så att skyldigheten utvidgades till att gälla alla uppgifter inom socialvården, men utvidgningen gjordes dock så att uppgifterna skulle överföras senast före utgången av 2014. Dessutom gavs statsrådet samtidigt behörighet att förplikta en kommun att ansluta sig till ett samarbetsområde inom social- och hälsovården i syfte att uppfylla det krav på befolkningsunderlag som avses i ramlagen.

Kommunernas samarbetsförpliktelser som baserar sig på Paras-ramlagen har förlängts i flera olika revideringar till följd av de reformer av social- och hälsovårdens strukturer som har beretts av olika regeringar. Avsikten har varit att undvika oändamålsenliga omstruktureringar före ikraftträdandet av reformerna samt att säkerställa tillgången till tjänster. Lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform (490/2014) har senast ändrats så att förpliktelserna enligt Paras-ramlagen gäller till utgången av 2020 för att kommunernas samverkan skulle fortsätta till dess att organiseringsansvaret hade överförts till de landskap enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård som var under beredning inom den landskapsreform som rann ut i sanden.

Enligt de uppgifter som Finlands Kommunförbund rf samlat in ansvarar 74 kommuner själv för ordnandet av primärvården och socialservicen 2019. Det fanns sammanlagt 59 samarbetsområden och i dem ingick 221 kommuner. Antalet hälsovårdscentraler uppgick till sammanlagt 133. Av befolkningen bodde cirka 53 procent inom samarbetsområdena. För primärvården och socialservicen ansvarade 33 samkommuner, som omfattade sammanlagt 160 medlemskommuner. Samarbetsområdena enligt principen om ansvarskommun uppgick till 26, och de omfattade 61 kommuner. Det fanns 74 kommuner som ordnade sina social- och hälsovårdstjänster självständigt. Av dessa hade 23 kommuner mer än 20 000 invånare, och 51 kommuner uppfyllde inte det krav på befolkningsunderlag som anges i Paras-ramlagen.

Kommunerna har av olika orsaker velat lösa upp samarbetsområdena enligt Paras-ramlagen. Orsakerna har varit bl.a. ökade kostnader, läkarbrist, ömsesidig förlust av förtroende samt lockande utläggningssanbud. Särskilt i de fall där orsaken har varit brist på kunnig personal skulle en upplösning av områdena ha äventyrat tillgången till tjänster. För sådana kommuner som inte under en lång tid har ordnat tjänster skulle återupptagandet av verksamheten likaså ha orsakat extra kostnader och svårigheter att ordna tjänster. När det gäller personalen skulle det dessutom ha varit fråga om ett oändamålsenligt arrangemang under en mellanperiod.

För att områdena inte ska upplösas och kommunerna inte ska hamna i en situation där de har svårt att trygga social- och hälsotjänsterna, har statsrådet varit tvunget att några gånger fatta beslut om en kommuns förpliktelse att stanna kvar inom samarbetsområdet. Motiveringen till besluten har varit att upplösande av samarbetet har skingrat de små personalresurserna i området och således äventyrat tillgången till tjänster. Utöver de utredningar som kommunerna själva gjort har också regionförvaltningsverket gjort en utredning av tjänsteläget i området. För närvarande behandlar högsta förvaltningsdomstolen ett besvärssärende där en kommun har förpliktats att stanna kvar inom ett samarbetsområde. Dessutom har social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet förhandlat med flera samarbetsområden och försökt hitta en lösning på problemen i områdena. Största delen av fallen har slutat med att ärendet inte har behövt föras till statsrådet. För närvarande pågår förhandlingar med ett område.

Förpliktelserna enligt ramlagen har inte hindrat kommunerna från att byta från ett samarbetsområde till ett annat, om den struktur som bildas för alla kommuners del uppfyller förpliktelserna enligt ramlagen. Den föreslagna förlängningen av giltighetstiden för förpliktelserna enligt ramlagen hindrar således inte kommunerna och de samarbetsområden som avses i lagen från att avtala om t.ex. utvidgat samarbete. En förutsättning för detta är dock i fråga om förpliktelserna enligt ramlagen att alla kommuner som hör till ett samarbetsområde också i fortsättningen hör till ett samarbetsområde i enlighet med förpliktelserna i ramlagen.

2.3 Lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården

Lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården (548/2016, nedan begränsningslagen) trädde i kraft den 1 juli 2016. Syftet med lagen var att begränsa de av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar som är oändamålsenliga med tanke på social- och hälsovårdens servicesystem som helhet så att de landskap som grundas till följd av den social- och hälsovårds- och landskapsreform som bereddes av den tidigare regeringen har förutsättningar att inom hela landskapet på lika villkor och på ett ekonomiskt effektivt sätt ordna de tjänster som överförs till landskapens organiseringsansvar.

Begränsningarna gäller de avtal om omfattande anskaffning av social- och hälsovårdstjänster som kommunerna och samkommunerna ingår med en privat tjänsteproducent (avtal om utläggning). I begränsningslagen anges att när en kommun eller samkommun ingår ett avtal om produktion av social- och hälsovårdstjänster med ett privat företag eller en privat sammanslutning ska avtalet inkludera en uppsägningsklausul, om avtalets värde överstiger trettio procent av de årliga driftsutgifterna för den social- och hälsovård som kommunen eller samkommunen har organiseringsansvar för och avtalet fortsätter att gälla efter utgången av 2020.

Begränsningarna enligt lagen gäller också kostnadsmässigt stora investeringar i byggnader som används inom social- och hälsovården. En kommun eller samkommun får göra sådana investeringar i byggnader som används inom social- och hälsovården för vilka de totala kostnaderna

exklusive mervärdesskatt överstiger fem miljoner euro, endast om investeringarna är nödvändiga för att trygga tillgången till social- och hälsovårdstjänster. Begränsningen tillämpas också på sådana investeringar som görs med stöd av avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt och av vars avtalsvillkor följer att projektet kan jämföras med en investering i kommunens eller samkommunens egendom.

Enligt 6 § i begränsningslagen är sådana avtal som har företagits i strid med denna lag ogiltiga. Lagen gäller till utgången av 2023. Lagen har ursprungligen trätt i kraft sommaren 2016 och begränsningarna enligt lagen har redan tidigare skärpts i två repriser.

Under lagens giltighetstid har kommuner och samkommuner beviljats sammanlagt 82 dispenser för investeringar i byggnader. Det totala värdet på de beviljade dispenserna uppgår till cirka 3,36 miljarder euro, varav den andel som innehas av samkommunerna för ett sjukvårdsdistrikt är cirka 2,99 miljarder euro och kommunernas andel är cirka 0,67 miljarder euro. Totalt 12 ansökningar är anhängiga. Av de beviljade dispenserna gäller 40 sjukvårdsdistriktens projekt och 42 kommunernas. En del av sjukvårdsdistriktet och kommunerna har beviljats flera dispenser som gäller olika projekt, och sex beslut om dispens har ersatts med ett nytt beslut. Det finns alltså sammanlagt 75 gällande dispenser, vars sammanlagda värde är cirka 3,35 miljarder euro, av vilket sjukvårdsdistriktens andel är cirka 2,77 miljarder euro och kommunernas andel 0,58 miljarder euro. Den genomsnittliga behandlingstiden för dispenserna har varit fyra månader.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Avsikten med den förlängda tillämpningen av förpliktelseerna enligt Paras-ramlagen är att säkerställa att verksamheten vid de samarbetsområden som inrättats fortsätter så att en upplösning av samarbetet inte äventyrar tillgången till social- och hälsovårdstjänster eller orsakar extra kostnader för omstrukturering av verksamheten. Målet är att trygga tjänsterna till dess att de nya landskap som ska grundas och som ansvarar för att ordna social- och hälsovården inleder sin verksamhet.

Syftet med ändringarna av begränsningslagen är att trygga att de nya landskap som grundas med stöd av social- och hälsovårdsreformen har möjlighet att anpassa sin servicestruktur i enlighet med invånarnas servicebehov och på lika grunder samt att förhindra att produktionsstrukturerna förnyas så att möjligheten att ändra dem i enlighet med hela området behov försämras. Dessutom är avsikten att förtydliga de bestämmelser i lagen som är mångtydiga.

Det föreslås att giltighetstiden för lagen om förlängd tillämpning av förpliktelseerna enligt Paras-ramlagen ska förlängas till utgången av 2023.

Giltighetstiden för begränsningslagen ska enligt förslaget förlängas till utgången av 2025. Dessutom föreslås en skärpning av skyldigheten att ta in ett uppsägningsvillkor i sådana avtal som gäller utläggning och som ingår efter ikraftträdandet av lagen och är i kraft efter 2023 och där avtalets värde eller det sammanlagda värdet av flera olika avtal överstiger femton procent av de årliga driftsutgifterna för den social- och hälsovård som kommunen eller samkommunen har organiseringsansvar för. Den som har organiseringsansvar för tjänsterna har rätt att säga upp avtalet under år 2024 eller 2025 så att det slutar gälla tolv månader från uppsägningen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Förlängd tillämpning av förpliktelserna enligt Paras-ramlagen

Propositionen medför inga ändringar av de åtgärder för att bilda samarbetsstrukturer som Paras-ramlagen redan kräver av kommunerna. Befolkningsunderlaget i kommunerna och samarbetsområdena skulle från och med ingången av 2013 uppfylla det i ramlagen angivna kravet på ett befolkningsunderlag på åtminstone ungefär 20 000 invånare när det gäller primärvården och de därmed fast anslutna uppgifterna inom socialvården. De samarbetsområden som inrättats har redan inlett sin verksamhet. I lagförslaget krävs det inga nya åtgärder av kommunerna, utan propositionen strävar endast efter att det gällande läget inte ska ändras före de nya organisationer enligt servicestrukturreformen inom social- och hälsovården som ansvarar för att ordna tjänsterna inleder sin verksamhet.

Eftersom propositionen inte kräver några nya åtgärder av kommunerna, bedöms propositionen inte ha några ekonomiska eller administrativa konsekvenser eller några andra konsekvenser. I fråga om propositionens konsekvenser kan det hänvisas till de konsekvensbedömningar som beskrivs i regeringens propositioner om ramlagen (RP 155/2006 rd och RP 268/2010 rd) samt regeringens proposition om en lag om förlängd tillämpning av förpliktelserna enligt ramlagen (RP 324/2014 rd). Konsekvensbedömningarna har beaktats när ramlagen och dess ändringsförfattningar stiftades.

Om den social- och hälsovårdsreform som stakats ut i regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes regering träder i kraft tidigare än år 2024, kan lagen om förlängning av tillämpningen av Paras-ramlagen samt begränsningslagen upphävas i samband med regeringens proposition om reformen.

4.2 Avtal med privata tjänsteproducenter (utläggningar av tjänster)

De föreslagna bestämmelserna utgör inget hinder för kommunerna och samkommunerna att i fortsättningen i önskad omfattning skaffa tjänster hos privata tjänsteproducenter och ingå avtal om nyttjanderätt till fastigheter och lokaler. Enligt förslaget ska kommunen eller samkommunen dock i sitt avtal ta in ett avtalsvillkor enligt vilket den framtida anordnaren av tjänster har rätt att säga upp avtalet när de förutsättningar som anges i lagen uppfylls. Den föreslagna regleringen begränsar sålunda inte kommunernas och samkommunernas möjlighet att ingå avtal under den tid de har ansvaret för att ordna tjänsterna. Verksamheten enligt ett avtal får också fortsätta, om den framtida anordnaren av tjänster anser det ändamålsenligt. Avtalsparterna har också om de så önskar möjlighet att komma överens om avtalets innehåll på nytt. Begränsningen gäller sådana till sin omfattning betydande långsiktiga avtal som fortfarande är i kraft efter 2023.

Det uppsägningsvillkor som ska tas in i ett avtal kan i fråga om de avtal som omfattas av de föreslagna bestämmelserna medföra att kommunernas kostnader ökar, eftersom uppsägningsvillkoret beaktas i prissättningen av avtalen särskilt under slutet av giltighetstiden. Osäkerheten i anknytning till möjligheten att säga upp ett avtal kan påverka kostnaderna också på så sätt att utvecklandet av serviceproduktionen blir långsammare i de fall där en utläggning gjorts, eftersom tidigare erfarenhet har visat att genomförandet av omfattande verksamhetsförändringar i allmänhet tar cirka två till fyra år. Omfattande totala utläggningar kan dock inte längre göras på tidigare sätt eftersom grundlagsutskottet i sitt senaste utlåtande om landskaps- och vårdreformen (GrUU 65/2018 rd) ansåg att den som har organiseringsansvar ska ha en tillräcklig egen produktion och att omfattande utläggningar inte tryggar tillgodoseendet av de grundläggande

fri- och rättigheterna. Den tidigare gränsen på trettio procent möjliggjorde också bl.a. omfattande utläggningar av specialsjukvården särskilt i de fall där social- och hälsovårdstjänster i stor utsträckning hade överförts till sjukvårdsdistrikten. Som helhet sett är konsekvenserna av de begränsningar som avses i propositionen dock inte väsentliga med tanke på en uppbromsning av utvecklingen av serviceproduktionen, eftersom antalet utläggningar med tanke på helheten ännu är litet och de föreslagna begränsningarna endast gäller långsiktiga avtal. I fråga om långsiktiga avtal är det behövligt att trygga möjligheterna för framtida anordnare att utnyttja resurserna i området i form av mer omfattande helheter än vad de kommunvisa avtalen om total utläggning ger möjlighet till.

Propositionen påverkar inte gällande avtal. På grund av detta föreslås det att i 3 § stryks den problematiska mening som hänvisar till upphandlingslagstiftningen och som har tolkats som att det möjliggör retroaktivt ingripande i avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande.

4.3 Investeringar i byggnader

Det praktiska genomförandet av de nuvarande investeringsplaner som redan har beviljats dispens kommer oundvikligen att för flera år framåt sysselsätta de sjukvårdsdistrikt som fått dispens. En del av projekten är ännu i planeringsskedet och byggandet har inte börjat. Byggandet i sjukvårdsdistrikten kommer under de kommande fyra åren att uppgå till en mycket stor volym och inbegriper att byggnader i dåligt skick som nått slutet på sin hustekniska och funktionella livslängd ersätts eller totalrenoveras. Det är i praktiken inte möjligt att i någon större utsträckning planera och genomföra tilläggsinvesteringar i sjukvårdsdistrikten.

Bestämmelserna i lagen möjliggör också i fortsättningen att det görs oväntade reparationer t.ex. på tillsynsmyndigheternas föreläggande samt att det vidtas åtgärder som hänför sig till årligt underhåll av byggnader. Att dispenser begränsas till investeringar som är nödvändiga för att trygga tjänsterna har inte haft någon negativ inverkan och beräknas under de kommande fyra åren sannolikt inte heller ha någon negativ inverkan på social- och hälsovårdens praktiska verksamhet.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Utkastet till proposition har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

Social- och hälsovårdsministeriet ordnade ett diskussionsmöte om utkastet till proposition, och i mötet deltog Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt, Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, Nylands och Södra Tavastlands specialomsorgsdistrikt, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland (nedan regionförvaltningsverket), Finlands näringsliv rf, Hyvinvointialan liitto, Läkarföretagen rf, Finlands Kommunförbund, Kommunfinans Abp samt följande kommuner: Vanda, Björneborg, Karstula och Ylivieska. Dessutom gav ministeriet också andra aktörer möjlighet att yttra sig om utkastet till proposition med hjälp av tjänsten utlåtande.fi. Utlåtanden lämnades av Tehy, Kymssote och Joensuu stad.

Förslagen som gäller förlängd tillämpning av förpliktelse enligt Paras-lagen understöddes av finansministeriet, Finlands Kommunförbund, Björneborgs stad, kommunerna Karstula och Ylivieska, regionförvaltningsverket, Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt och Tehy. De andra tog inte ställning till saken.

RP 22/2019 rd

Finansministeriet, regionförvaltningsverket, Björneborgs stad och Ylivieska kommun understödde förslagen som gäller begränsningslagen och ansåg att bestämmelserna är ändamålsenliga till följd av den nya reformen. Finansministeriet föreslog dock att det borde övervägas om kommunens storlek kunde beaktas i investeringsgränsen på fem miljoner euro.

I fråga om begränsningslagen kritiserade flera andra av dem som deltog i diskussionsmötet förlängningen av begränsningarna som gäller investeringar och utläggningar.

Finlands Kommunförbund ansåg att förslaget om att skärpa utläggningsskriterierna i princip är motiverat, men förutsatte att konsekvenserna av skärpningarna bör utredas närmare. Enligt Kommunförbundets utlåtande är risken med förslagen att begränsningarna i onödan gör utvecklandet av serviceproduktionen långsammare. Kommunförbundet ansåg dock att investeringsbegränsningen på fem miljoner euro är problematisk eftersom den inte har anpassats till kommunens storlek. Gränsen ansågs vara problematisk särskilt med tanke på de stora städerna och sjukvårdsdistrikten. Också till denna del efterlystes en precisering av regeringens proposition med beskrivningar av hurdana projekt som har beviljats tillstånd, längden på den genomsnittliga behandlingstiden och på vilka grunder fem projekt inte har avslagits.

Sjukvårdsdistrikten ansåg att begränsningarna som gäller investeringar inte är motiverade ur sjukvårdsdistriktens synvinkel och att begränsningarna skjuter upp behövliga reparationer. Sjukvårdsdistrikten konstaterade att det i synnerhet med tanke på universitetssjukhusen och till följd av centraliseringen behövs nya investeringar som på grund av tillståndsförfarandet inte kan göras. Kymsote föreslog att det bör beviljas lättnader för hyrning av lokaler till den del det är fråga om samverkan på landskapsnivå. Dessutom bör det i hyresavtalen tas in ett dispensförfarande och i fråga om de investeringar som görs i hyreslokaler bör ersättningsskyldigheten bevaras trots att avtalet sägs upp enligt lag. Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt föreslog att samhällsekonomiskt betydande avtal, vilkas årliga värde överstiger 200 miljoner euro bör godkännas av ett ministerium. Vissa sjukvårdsdistrikt ansåg att begränsningslagen inte heller stöder kommunernas vilja att investera i byggnader avsedda för social- och hälsovård och att det efter-sätta underhållet således växer.

Vanda stad ansåg att uppsägningsvillkoret inte ännu under de närmaste åren har någon inverkan på priset på tjänsterna, men att villkoret har kostnadseffekter för sådana avtal som ingås 2022—2023. Enligt stadens utlåtande överskrider investeringsgränsen på fem miljoner euro i flera fall när det gäller den växande staden och samtidigt försvårar begränsningarna av byggandet samt uppsägningsvillkoren som ska tas in i köpeavtal utvecklandet och den långsiktiga planeringen av social- och hälsovårdstjänsterna. Vanda stad fäste också uppmärksamhet vid att remisstiden var alltför kort.

Karstula kommun ansåg att begränsningslagen har dämt upp kommunernas social- och hälsovårdsinvesteringar. Dessutom tyckte Karstula kommun att gränsen för inkludering av ett uppsägningsvillkor i samband med utläggning var för låg.

Regionförvaltningsverket understödde att förpliktelseerna som gäller investeringar och utläggningar skärps och att lagens giltighetstid förlängs. Verket ansåg att bestämmelserna är behövliga och ändamålsenliga på grund av den nya reformen.

Finlands Näringsliv rf, Hyvinvointialan liitto och Läkärföretagen rf konstaterade att förslaget som gäller utläggning utvidgar lagens tillämpningsområde avsevärt. Enligt remissinstanserna begränsar propositionen den kommunala självstyrelsen och ett utlåtande av grundlagsexperterna bör inhämtas om propositionen. I utlåtandena ansågs det också att lagen som ursprungligen

skulle gälla för viss tid har blivit permanent och att förslaget möjliggör retroaktivt ingripande i avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande. Det konstaterades att utläggning har inneburit betydande besparingar och att lagen kommer att behandla olika kommuner på olika sätt. Dessutom ansågs det att utläggningsbegränsningen bör gälla också kommunernas samarbete. Hyvinvointialan liitto och Finlands Näringsliv rf understödde dock begränsningar som gäller stora investeringar och tillståndsförfarandet.

Kommunfinans Abp ansåg att med tanke på leasingavtal är nullitet till följd av ett lagstridigt avtal ett problem. Kostnaderna för dem som har beviljats tillstånd kan stiga på grund av exceptionella omständigheter och den därpåföljande nulliteten är ur finansiärens synvinkel problematisk. Kommunfinans Abp föreslår att följden bör vara ogiltighet som förutsätter att talan väcks. Som ett andra alternativ föreslår Kommunfinans Abp att det till bestämmelsen om att följden är nullitet bör tas in lättnader som gäller exceptionella omständigheter.

Lagens giltighetstid har inte ändrats med anledning av remissvaren och det har inte heller gjorts några andra väsentliga ändringar i propositionen. Den mening som tolkades som att den möjliggör ingripande i avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande har dock strukits. En konsekvensbedömning har inte kunnat göras på det sätt som föreslogs i samband med diskussionsmötet, eftersom det inte finns några uppgifter om de ekonomiska konsekvenserna av skärpningen av utläggningsavtal (ändring från 30 procent till 15 procent).

De ändringar som Kommunfinans Abp föreslog har inte gjorts, eftersom en omvandling av nullitet till ogiltighet skulle innebära att man slopar de direkta rättsverkningar som nullitet föranleder. Ogiltighet bör alltid kunna åberopas och i sista hand ska ogiltighet avgöras på rättslig väg.

Motiveringen till propositionen har i övrigt utökats och preciserats utifrån utlåtandena. I samband med behandlingen i riksdagen överlämnas till utskottet en uppdaterad förteckning över de tillstånd som beviljats.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och service-strukturereform

1 §. Förlängd tillämpning av samarbetsförpliktelser. Genom förslaget förlängs giltighetstiden för bestämmelserna i 5, 5 a och 5 b § i Paras-ramlagen samt giltighetstiden för de samarbetsförpliktelser som statsrådet ålagt med stöd av 5 a § eller 15 § 2 mom. i den lagen till utgången av 2023. Dessutom förlängs statsrådets i 15 § 2 mom. i ramlagen avsedda behörighet att förplikta kommuner att fortsätta samarbetet i enlighet med det krav på befolkningsunderlag som anges i lagen till utgången av 2023.

Enligt förslaget ska giltighetstiden för de ovannämnda bestämmelserna i 1 och 2 mom. i paragrafen förlängas med tre år till utgången av 2023.

2 §. Ikraftträdande. Det föreslås att bestämmelserna i paragrafen om lagens ikraftträdande ändras så att lagen är i kraft till utgången av 2023.

1.2 Lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården

3 §. Avtal med privata tjänsteproducenter samt avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt till byggnader och lokaler. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för när det i ett avtal om utläggning som ingås av en kommun eller samkommun ska inkluderas ett uppsägningsvillkor enligt vilket landskapet kan säga upp avtalet utan att uppsägningen medför ersättningskyldighet för den som har organiseringsansvar.

I 1 mom. finns det bestämmelser om när lagen tillämpas på de avtal som ingåtts och när landskapet kan säga upp ett avtal som avses i lagen. Det föreslås att momentet ändras så att det ska tillämpas på avtal som ingås efter ikraftträdandet av lagen och som är i kraft efter 2023. På så sätt förlängs tidsfristerna enligt och tillämpningen av lagen med tre år. Det landskap som i framtiden kommer att ha organiseringsansvar har enligt förslaget rätt att säga upp avtalet under år 2024 eller 2025. Om landskapet inte säger upp avtalet inom den tidsfrist som anges i lagen är avtalet i kraft till utgången av avtalsperioden.

Det föreslås att den mening om att ett uppsägningsvillkor ska tas in i upphandlingsavtal som tidigare funnits i bestämmelsen ska strykas, eftersom meningen har varit mångtydig och den har ansetts gälla avtal som redan ingåtts. Avsikten med bestämmelsen har endast varit att förtydliga huruvida upphandlingsförfarandet bör inledas på nytt, om upphandlingsavtalet ingås efter det att lagen har trätt i kraft. Eftersom ett uppsägningsvillkor ska tas in i avtal som har ingåtts efter det att lagen har trätt i kraft, ska ett uppsägningsvillkor tas in också i sådana avtal där det är fråga om avtal som avses i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016). Att ett uppsägningsvillkor tas in förutsätter då inte att ett nytt upphandlingsförfarande inleds.

I 3 § 2 mom. anges närmare grunder för när det i ett avtal om utläggning ska tas in ett uppsägningsvillkor enligt 1 mom. Ett avtalsvillkor om uppsägning tas in i sådana avtal som ingås med en privat tjänsteproducent och vars uppskattade årliga värde överstiger femton procent av de årliga driftsekonomiutgifterna enligt det senaste bokslutet för den social- och hälsovård som

kommunen eller samkommunen har organiseringsansvar för. Samma skyldighet gäller sådana avtal som medför att gränsen på femton procent överskrids när fler än ett avtal ingås.

7 §. Ikraftträdande. Lagen gäller för viss tid. I paragrafen föreskrivs det om lagens ikraftträdande och om när dess giltighetstid upphör. Det föreslås att lagen ska vara i kraft till utgången av 2025. Den gällande lagen är i kraft till utgången av 2022. Det föreslås att lagens giltighetstid förlängs med tre år, eftersom landskapet enligt 3 § 2 mom. kan säga upp avtalet under år 2024 eller 2025 och det i 3 § 4 mom. föreskrivs om skyldigheter i fråga om uppsägningsförfarandet för den part som säger upp avtalet. Lagen bör således vara i kraft till utgången av 2025.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Bestämmelser i grundlagen som är relevanta både med tanke på den förlängda tillämpningen av förpliktelse enligt Paras-ramlagen och med tanke på begränsningslagen är 19 § 3 mom. (tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster), 22 § (det allmännas skyldighet att respektera de grundläggande fri- och rättigheterna) och 121 § (kommunal självstyrelse). Dessutom har grundlagsutskottet tidigare bedömt propositionen också med tanke på 6 § (jämlighet) och 15 § (egendomsskydd) i grundlagen.

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen är det allmänna skyldigt att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster. Det allmänna ska enligt 22 § i grundlagen se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Enligt 121 § i grundlagen innefattar kommunal självstyrelse bl.a. att en kommuns förvaltning ska grunda sig på självstyrelse för kommunens invånare och att bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag.

Grundlagsutskottet har redan tidigare bedömt både Paras-ramlagen och den förlängda tillämpningen av förpliktelse enligt den samt huruvida förslaget till begränsningslag är förenligt med grundlagen (GrUU 37/2006 rd, GrUU 9/2015 rd, GrUU 30/2016 rd och GrUU 57/2017 rd).

I samband med de tidigare strukturreformerna inom social- och hälsovården (bl.a. GrUU 67/2014 rd och GrUU 75/2014 rd) har grundlagsutskottet i flera repriser konstaterat att social- och hälsovårdstjänsterna tillhandahålls på olika villkor och att det är nödvändigt att reformera strukturerna.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes regering ska regeringen genomföra en servicestrukturreform inom social- och hälsovården. De centrala målen för reformen är att minska skillnaderna i välfärd och hälsa, trygga likvärdiga och högklassiga social- och hälso-tjänster, främja tillgången till tjänster och förbättra deras tillgänglighet, trygga tillgången till yrkeskunnig arbetskraft, reagera på de utmaningar som samhälleliga förändringar för med sig och dämpa kostnadsökningen. Grundlagsutskottet har i sina tidigare utlåtanden konstaterat att behovet av reformen är akut och att reformen är nödvändig. Genomförandet av reformen ska således på samma sätt som genomförandet av tidigare reformer beakta tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna, dvs. skyldigheten enligt 22 § i grundlagen.

I fråga om förlängningen av giltighetstiden för Paras-ramlagen är det i propositionen inte fråga om nya samarbetsförpliktelser eller en utvidgning av samarbetsförpliktelserna. Genom propositionen utvidgas inte heller den behörighet som statsrådet har getts redan tidigare, utan genom propositionen ska fullgörandet av samarbetsförpliktelserna tryggas före reformen. Det är till denna del fråga om förlängd tillämpning av en rättslig förpliktelse som kommunerna redan har enligt ramlagen

En förlängd tillämpning av förpliktelserna enligt Paras-ramlagen begränsar en kommuns möjligheter att besluta om social- och hälsovårdens strukturer. Riksdagens grundlagsutskott har i sitt utlåtande om regeringens proposition som gäller Paras-ramlagen (GrUU 37/2006 rd) noterat att det redan i flera decennier i vanlig lagstiftningsordning har stiftats lagar om olika skyldigheter för kommuner att bedriva samarbete. Att avgränsade uppgiftshelheter överfördes till samarbetsområdet i enlighet med Paras-ramlagen innebär enligt grundlagsutskottet inga problem med tanke på grundlagsskyddet för den kommunala självstyrelsen.

Grundlagsutskottet konstaterade 2017 i sitt utlåtande om begränsningslagen och lagen om förlängning av giltighetstiden för Paras-ramlagen (GrUU 57/2017 rd) att den fortsatta beredningen av den tidigare regeringens social- och hälsovårdsreform självfallet ger anledning att förlänga giltighetstiden för begränsningslagen. Enligt grundlagsutskottet finns det inte heller några konstitutionella hinder för att förlänga tillämpningen av skyldigheterna enligt Paras-ramlagen (se också GrUU 9/2015 rd). Ramlagen samt ändringarna av den har behandlats i vanlig lagstiftningsordning i enlighet med 72 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande om begränsningslagen (GrUU 30/2016 rd) att den föreslagna regleringen inte utgör ett problem med avseende på den kommunala självstyrelsen enligt 121 § i grundlagen. Utskottet ansåg också att förslaget inte heller utgör ett problem med avseende på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Enligt utlåtandet baserar sig begränsningarna på ett med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna godtagbart syfte och eftersom begränsningarna är rätt obetydliga kan de även anses uppfylla kravet på proportionalitet. Grundlagsutskottet ansåg dock att det är viktigt att man noga följer upp lagförslagets konsekvenser och utan dröjsmål ingriper i eventuella missförhållanden, om lagen visar sig problematisk med tanke på tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna som tryggas i 6 och 19 § i grundlagen, om lagen i övrigt visar sig vara bristfällig eller om den fortsatta beredningen av social- och hälsovårdsreformen i övrigt ger anledning till en ny bedömning av lagen.

Den förlängda tillämpningen av kommunernas förpliktelser enligt Paras-ramlagen och bestämmelserna i begränsningslagen har tryggt tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna. Statsrådets förpliktande beslut om förlängt samarbete har baserat sig uttryckligen på att tillgången till tjänster ska tryggas. I fråga om förpliktelserna enligt begränsningslagen kan man i kommunernas och samkommunernas verksamhet skönja strävanden efter att bevara det nuvarande läget för den egna kommunens del eller binda mera betydande resurser än för närvarande till det egna området genom avtal om utläggning. Avtalen innebär att de nya landskapen inte har möjlighet att under ett avtals giltighetstid fatta beslut om den servicenivå eller de priser som fastslagits i avtalet. Lagstiftaren är i denna situation enligt 19 och 22 § i grundlagen skyldig att ingripa i de av kommunernas och samkommunernas åtgärder som orsakar väsentliga hinder för att reformens mål ska kunna uppnås.

Förlängningen av giltighetstiden för de begränsningar som föreslås i propositionen begränsar i sig kommunernas möjligheter att fatta beslut, men begränsningarna baserar sig på ett vägande samhälleligt behov av att tillhandahålla de tjänster som avses i 19 § i grundlagen likvärdigt och

på ett kostnadseffektivt sätt. Med avseende på målen för reformen är det viktigt att det inte längre i denna fas i fråga om ordnandet av social- och hälsovårdstjänster uppkommer sådana nya arrangemang i anslutning till service- eller produktionsstrukturerna som är skadliga med tanke på helheten. När det gäller en förlängning av giltighetstiden för de begränsningar som ingår i propositionen bör man sålunda å ena sidan våga kommunernas rätt att innan den nya reformen och överföringen av deras organiseringsansvar företa rättshandlingar som är optimala ur deras egen synvinkel och har långvariga verkningar, å andra sidan den nya anordnarens möjligheter att ordna social- och hälsovårdstjänsterna på en nivå som tryggas genom grundlagen. Den föreslagna förlängningen av giltighetstiden för begränsningarna utgör inte heller ett hinder för kommunerna och samkommunerna att förverkliga investeringar som är nödvändiga och behövliga för verksamheten eller att ingå behövliga avtal om tjänster eller nyttjanderätt.

Propositionen har inga retroaktiva konsekvenser och blir därför inte problematisk med tanke på kommunernas och samkommunernas egendomsskydd eller avtalsfrihet. Endast i det fallet att ett avtal ändras är kommunerna och samkommunerna skyldiga att beakta bestämmelserna.

Förpliktelserna enligt Paras-ramlagen gäller numera endast en del av kommunerna. Regeringen utövade i juni 2012 inte sin allmänna befogenhet att förplikta de kommuner som inte inom den fastställda tidsfristen hade bildat samarbetsområden i enlighet med ramlagen. En motivering till detta var att det antogs att servicestrukturreformerna inom social- och hälsovården skulle genomföras inom så kort tid att det inte längre var ändamålsenligt att för en mellanperiod bilda nya samarbetsområden. Efter det att giltighetstiden för ramlagen upphörde har det redan flera gånger genom en särskild lag fastställts att skyldigheten att upprätthålla de samarbetsområden för social- och hälsovården som bildats ska förlängas. Förpliktelserna enligt ramlagen medför att förpliktelserna som gäller samarbetsområdena för social- och hälsovården behandlar kommunerna på olika sätt beroende på om kommunerna i tiden har iakttagit ramlagen eller inte. Situationen kan således inte anses vara jämlik för kommunerna. Bestämmelserna om jämlikhet i 6 § i grundlagen skyddar dock inte kommunernas jämlikhet (GrUU 9/2015 rd). Grundlagsutskottet konstaterade i sitt ovannämnda utlåtande att syftet med den förlängda tillämpningen av förpliktelserna enligt Paras-ramlagen är att trygga tillgången till social- och hälsovårdstjänster för i synnerhet invånarna i små kommuner som ingår i samarbetsområdena. Lagförslaget bidrar sålunda till att det allmänna fullgör sin skyldighet enligt 19 § 3 mom. i grundlagen att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster och sin skyldighet enligt 22 § i grundlagen att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att propositionen inte innehåller några sådana förslag som skulle innebära att den inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 1 och 2 § i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform (490/2014) 1 och 2 §, sådana de lyder i lag 1327/2018, som följer:

1 §

Förlängd tillämpning av samarbetsförpliktelsen

Genom denna lag förlängs tillämpningen av 5, 5 a och 5 b § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) och giltighetstiden för de samarbetsförpliktelser inom primärvården och socialvården som statsrådet ålagt med stöd av 5 a § eller 15 § 2 mom. i den lagen till utgången av 2023. Kommunen behöver dock inte till det samarbetsområde som avses i 5 § i den lagen överföra skötseln av sådana uppgifter som den skött vid ikraftträdandet av denna lag.

Genom denna lag förlängs dessutom den behörighet som föreskrivs statsrådet i 15 § 2 mom. i den lag som nämns i 1 mom. till utgången av 2023.

2 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014 och gäller till och med den 31 december 2023.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 3 och 7 § i lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården (548/2016) 3 § 1 och 2 mom. samt 7 §, sådana de lyder i lag 1326/2018, som följer:

3 §

Avtal med privata tjänsteproducenter samt avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt till byggnader och lokaler

Kommuner och samkommuner ska i avtal som de ingår med privata tjänsteproducenter och i avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt till byggnader och lokaler, vilka ingås efter ikraftträdandet av denna lag och är i kraft efter 2023, inkludera ett avtalsvillkor enligt vilket den som har lagstadgat organiseringsansvar för social- och hälsovården har rätt att säga upp avtalet under år 2024 eller 2025 så att det slutar gälla tolv månader från uppsägningen utan att uppsägningen medför ersättningsskyldighet.

Ett avtalsvillkor enligt 1 mom. ska tas in i sådana i 1 mom. avsedda avtal med en privat tjänsteproducent vars uppskattade årliga värde överstiger femton procent av de årliga driftsekonomiutgifterna enligt det senaste bokslutet för den social- och hälsovård som kommunen eller samkommunen har organiseringsansvar för. Om en kommun eller samkommun under den tid denna lag är i kraft ingår fler än ett avtal med samma privata tjänsteproducent och avtalens sammanlagda värde överstiger den ovannämnda gränsen, ska uppsägningsvillkoret likaså tas in i alla dessa avtal. Om avtal ingås med flera olika producenter ska ett uppsägningsvillkor tas in i ett avtal som medför att gränsen på femton procent överskrids samt i alla avtal som ingås efter det avtalet.

RP 22/2019 rd

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016 och gäller till och med den 31 december 2025.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 3 oktober 2019

Statsminister

Antti Rinne

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru

1.

Lag

om ändring av 1 och 2 § i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform (490/2014) 1 och 2 §, sådana de lyder i lag 1327/2018, som följer:

Gällande lydelse

1 §

*Förlängd tillämpning av samarbetsförplik-
telsen*

Genom denna lag förlängs tillämpningen av 5, 5 a och 5 b § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) och giltighetstiden för de samarbetsförpliktelser inom primärvården och socialvården som statsrådet ålagt med stöd av 5 a § eller 15 § 2 mom. i den lagen till utgången av 2020. Kommunen behöver dock inte till det samarbetsområde som avses i 5 § i den lagen överföra skötseln av sådana uppgifter som den skött vid ikraftträdandet av denna lag.

Genom denna lag förlängs dessutom den behörighet som föreskrivs statsrådet i 15 § 2 mom. i den lag som nämns i 1 mom. till utgången av 2020.

Föreslagen lydelse

1 §

*Förlängd tillämpning av samarbetsförplik-
telsen*

Genom denna lag förlängs tillämpningen av 5, 5 a och 5 b § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) och giltighetstiden för de samarbetsförpliktelser inom primärvården och socialvården som statsrådet ålagt med stöd av 5 a § eller 15 § 2 mom. i den lagen till utgången av 2023. Kommunen behöver dock inte till det samarbetsområde som avses i 5 § i den lagen överföra skötseln av sådana uppgifter som den skött vid ikraftträdandet av denna lag.

Genom denna lag förlängs dessutom den behörighet som föreskrivs statsrådet i 15 § 2 mom. i den lag som nämns i 1 mom. till utgången av 2023.

RP 22/2019 rd

Gällande lydelse

2 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014 och gäller till och med den 31 december 2020.

Föreslagen lydelse

2 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014 och gäller till och med den 31 december 2023.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 3 och 7 § i lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om temporär begränsning av vissa av kommunernas och samkommunernas rättshandlingar inom social- och hälsovården (548/2016) 3 § 1 och 2 mom. samt 7 §, sådana de lyder i lag 1326/2018, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Avtal med privata tjänsteproducenter samt avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt till byggnader och lokaler

Kommuner och samkommuner ska i avtal som de ingår med privata tjänsteproducenter och i avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt till byggnader och lokaler, vilka ingås efter ikraftträdandet av denna lag och är i kraft efter 2020, inkludera ett avtalsvillkor enligt vilket den som har lagstadgat organiseringsansvar för social- och hälsovården har rätt att säga upp avtalet under år 2021 eller 2022 så att det slutar gälla tolv månader från uppsägningen utan att uppsägningen medför ersättningskyldighet. *Trots det som föreskrivs i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) kan uppsägningsvillkoret införas också i gällande upphandlingskontrakt utan något nytt upphandlingsförfarande.*

Ett avtalsvillkor enligt 1 mom. ska tas in i sådana i 1 mom. avsedda avtal med en privat tjänsteproducent vars uppskattade årliga värde överstiger trettio procent av de årliga driftsekonomiutgifterna enligt det senaste bokslutet för den social- och hälsovård som kommunen eller samkommunen har organiseringsansvar för. Om en kommun eller sam-

Föreslagen lydelse

3 §

Avtal med privata tjänsteproducenter samt avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt till byggnader och lokaler

Kommuner och samkommuner ska i avtal som de ingår med privata tjänsteproducenter och i avtal om hyres- eller annan nyttjanderätt till byggnader och lokaler, vilka ingås efter ikraftträdandet av denna lag och är i kraft efter 2023, inkludera ett avtalsvillkor enligt vilket den som har lagstadgat organiseringsansvar för social- och hälsovården har rätt att säga upp avtalet under år 2024 eller 2025 så att det slutar gälla tolv månader från uppsägningen utan att uppsägningen medför ersättningskyldighet.

Ett avtalsvillkor enligt 1 mom. ska tas in i sådana i 1 mom. avsedda avtal med en privat tjänsteproducent vars uppskattade årliga värde överstiger femton procent av de årliga driftsekonomiutgifterna enligt det senaste bokslutet för den social- och hälsovård som kommunen eller samkommunen har organiseringsansvar för. Om en kommun eller sam-

RP 22/2019 rd

Gällande lydelse

kommun under den tid denna lag är i kraft ingår fler än ett avtal med samma privata tjänsteproducent och avtalens sammanlagda värde överstiger den ovannämnda gränsen, ska uppsägningsvillkoret likaså tas in i alla dessa avtal. Om avtal ingås med flera olika producenter ska ett uppsägningsvillkor tas in i ett avtal som medför att gränsen på trettio procent överskrids samt i alla avtal som ingås efter det avtalet.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016 och gäller till och med den 31 december 2022.

Föreslagen lydelse

kommun under den tid denna lag är i kraft ingår fler än ett avtal med samma privata tjänsteproducent och avtalens sammanlagda värde överstiger den ovannämnda gränsen, ska uppsägningsvillkoret likaså tas in i alla dessa avtal. Om avtal ingås med flera olika producenter ska ett uppsägningsvillkor tas in i ett avtal som medför att gränsen på *femton* procent överskrids samt i alla avtal som ingås efter det avtalet.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016 och gäller till och med den 31 december 2025.

Denna lag träder i kraft den

20 .